

KIÁLLITÁSI ÉRTESÍTŐ.

A PÉCSI ÁLTALÁNOS MŰ-, IPAR-, TERMENY- S ÁLLATKIÁLLITÁS

HIVATALOS KÖZLÖNYE.

MEGJELENIK NAPONKÉNT.

Előfizetési ára:

A kiállítás tartamára 2 frt.

Egyes száma 5 kr.

Kapható minden könyvkereskedésben
s a dohányüzletben.

Hirdetési árak:

10-szeri hirdetésnél 1 hasábon
1 petty sor 5 kr.
5-szöri hirdetésnél 6 kr.
1-szeri hirdetésnél 8 kr.
Minden hirdetéshez 30 kr.
bélyegdíj fizetendő.

Szerkesztőség:

Király-utca 14. sz.

Szerkesztik és kiadják:

Feiler Mihály,
Haksch Lajos,

Lonkei Lajos,
Várady Ferencz.

Kiadóhivatal:

Király-utca 14. sz.

A pécsi kiállítás főintézői.

Olvasóink többszöri felszólalásának tesszünk eleget, midőn azon férfiak arczképét adjuk mai lapunkban, kiknek nevével sokat foglalkoztunk e helyen, mint a kiknek kiállításunk sikerében oroszlánrész jut. Lankadatlan buzgalommal és erélyvel karolták fel kiállításunk eszméjét és kiváló szakértelemmel és lelkesedéssel működtek közre a mű létrehozatalán, mely büszkeséggel tölt el ma minden pécsit és Baranyamegye lakosait, mert dicséretet dicséretre halmoz mindenki, ki körünkbe jő, és meglegedésének ad kifejezést, hogy dicsőséget szereztek a városnak.

Kardos Kálmán főispán rövid itt működése óta mintha új szél lengene városunk és megyénk fölött Kardos nevéhez siker fűződik és bármely társadalmi mozgalom élére Kardos Kálmán kérésre fel, a siker soha el nem maradt. Ifju tűzzel fog mindig a munkához, itt is van, ott is van, és tanácsaival, úgy személyes közreműködésével felrázza a közönséget szokásos közönyéből.

Kardos Kálmán
főispán, a kiállítás diszelnöke.

hozzá fordult ügyes-bajos dolgaiban és ma Nádós a legnépszerűbb emberek közé tartozik.

Dr. Záray Károly, a pécsi kereskedelmi és iparkamara titkára volt az, kinek elvitáztatlan érdeme, hogy kiállításunk általában létrejött és ily gazdagon mutathatja be ipari és mezőgazdasági termő képességünket. A szervezési munkálatoktól kezdve a kiállítás teljes megvalósításáig, sőt annak sikerét biztosító terhes munkálatok legjelentékenyebb részét ő végezte. Könnyű belátni, hogy egy ily nagyszabású munkálat keresztülviteléhez, melyet az egész ország bírálat alá vesz, nemcsak szorgalom és fáradhatatlan igyekezet, hanem alapos előtanulmány, ügyesség és szakavatottság igényeltetik. Záray nem ijedt meg a nagy munkától, mely a kiállítás megtestesítésénél előtte állott, és noha előre tudta, hogy oly kiállítások után, minők a székesfehérvári és budapesti voltak, mily igényekkel lép föl az ország közönsége. De nem csak bátorságot, hanem jól végzett munkát tanusított, mit maga a kiállítás anyagi és morális sikere, a fővárosi sajtó és az ország közönségének elismerése igazol.

De igazságtalanok volnánk, ha a kiállítás sikerét kizárólagosan azon három egyének tartanók be érdeméül, kiknek arczképét ma közöljük. Szerényen, de a nagy közönség által nem látva sokat sorolhatnánk itt fel, kik egyenesen és közvetve működtek közre a siker elérésében, de másrészt ezek is el fogják ismerni azt, hogy Kardos Kálmán főispán, Nádós Kálmán elnök és dr. Záray Károly kiállítási titkár oly ki-

váló és közfigyelmet keltő ténykedéssel dolgoztak az épület felépítésében, hogy a többi segítség úgy viszonyul a működéshez, mint patak a folyóhoz. De miként a tenger is csak a folyamból lesz, a végrehajtó-bizottság tagjai, a csoportbiztosok, kik önzetlenül, csupán a cél iránt való lelkesedésből jártak a rendezőség kezére, úgy maguk a hírlapírók, kik a sajtó útján keltették fel az érdeklődést és tartották azt folyton fokozott mértékben ébren, kivehetik a saját részöket a sikerből, mely mindnyájunkat egyenlő örömmel és meglegedéssel tölt el.

A siker mindig lelkesítőleg és buzdítólag hat. Hálásak lehetünk mindenki iránt, ki bármily csekély mértékben is járul városunk emelkedéséhez, jó hírvének megszilárdításához, de megérdemli mindenki, hogy érdeme emlékeztünkbe vesse magát, mert a polgári elismerés legszebb honfui ajándéka a magyar embernek, és csak azt akartuk e helyen leróni, mikor ráutaltunk azokra, kik azt méltán megérdemlik. A meddig oly egyének fölött rendelkezik társadalmunk, kik

Dr. Záray Károly
titkár.

Nádós Kálmán a kiállítási végrehajtó bizottság elnöke. A kiállítás eszméje tőle indult ki és noha gazdasága teljesen otthonába kötné le, mégis mindig meleg érdeklődést mutatott gazdasági viszonyaink emelése érdekében és buzgólkodásának méltó eredménye itt tükröződik vissza a kiállításban, melynek létrejötte és megteremtése körül elvitathatatlan érdemeket szerzett. Nádós, ki eddig is közszeretet tárgya volt, a kiállításnál a jó szellem szerepét játszta. Mindenki

Nádós Kálmán
elnök.

szívvel és észszel a közügynek, a haza és minden egyes polgár javának szentelik tehetségüket, bizvást várhatunk sikert más alkalmakkor is. De mig egyrészt a saját lelkiismeret megnyugvása mindig legőszintébb bírja az emberek cselekedetének, az az igazi bíró a nagy közönség, mely ma kivétel nélkül egy nézetet van arra nézve, hogy azon férfiak, kiknek arca mosolyog itt le reánk, derék munkát végeztek. Éljenek!

A nagy és a kis ipar.

A géperő feltalálása óta a kézműiparra végzetes napok állottak be.

Nagy küzdelem és háború keletkezett a nagy és a kisipar, vagyis a gyár- és a kézműipar között. A nagy tusának az lett a vége, hogy a gyárpar diadalmaskodott a kézműipar felett: a gép leverte feltalálóját — az embert és a benne rejlő erőt. Csak egyet nem birt a gép az embernél elnyomni: ez a szellemi erő: és míg az emberben ez meglesz, addig a kézműiparnak is meg van a jogosultsága — noha talán más, megváltozott és megjavított formákban, mint ez idáig.

Igaz, hogy a nagy, a gyárpar elnyeléssel fenyegeti a kisipart, a kézműipart. Sajnálattal kell e rideg tényt tapasztalni és konstatálni, mely az ipar terén az egész világon előfordul. Pedig a kézműipart már a társadalom jobb nevelése és megelégedett boldogulása érdekében is fenn kell tartani, — ha eltekintünk egészen is attól, hogy a kézműipar tud teremteni életet, lehelő cikkeket, holott a gyárpar csak egyöntetű holt testeket állít élénk.

A gyárpar óriási torokkal les már a kézműiparra és a társadalom nagy kárára elnyeléssel fenyegeti.

Ennek világos példáját látjuk Amerikában, a hol a bosztoni egyetlen cipőgyár, fedezve egészen a szükségletet, évente készít 30 millió pár csizmat és 95 millió pár cipőt; vagy pedig, hogy az amerikai gyárakban 3 millió ember dolgozik, a kik gépek segítségével többet végeznek, mint a mennyit 150 millió ember végezne gépek nélkül. Ott már a kézművesek csak az elhagyatott vidékeken lelhetők fel, a hol javítgatási munkálatokkal foglalkoznak; önálló, új munkák elvégzésével alig bizhatók meg, mert a nagyiparral, a gyárakkal való versenyt, meg sem kísérhetik már.

Ennek nagy hátránya már is mutatkozik a társadalomban, melynek tagjai a családi életből kivetkőzve, lassan-lassan otthonukat csak a gyárakban és kocsmákban lelik fel, s ennek folytán a stabilis élet, s így a megelégedés is elenyészik.

Ez a körülmény a gyárpar ama romistene, mely a természeti elemeket az emberi üldözés démonjává tette. Azonban azt a szellemi erőt, melyet a géperő az embertől nem birt elvenni, arra kell felhasználni, hogy ne a gép az ember felett, hanem az ember uralkodjék a gép felett és tartsa fenn individualizmusát.

Ily elvet tartva szemeink előtt, a kézműipar jogosultságát el nem tagadhatjuk és megmentjük egyrészt ipari cikkeinknél az individuum szellemét és szolgálatunkba állítjuk másrészt a géperőt.

A régi iparcikkek homlokukon viselik az individuum bélyegének kifejezését, holott a modern világu géperő ez egyéniség elnyelésére tör.

A nyers erő az egyenetlen harcában számtalan gyöngye erejű kézműiparos elhull, gyengítve az összesség erejét is ezáltal, mert a munka felosztás elvénél fogva, elnivelláltatja teremtő erejét és hivatásának ezt a részét külön közegnek engedti át — a művésznak, mely manapság már ritka esetben egyuttal iparos is; és ha ilyen eset mégis előfordul, azt vagy elnyomják, vagy kereken eltagadják.

A hanyatlás és a süllyedés oly mérveket öltött már, hogy az érdekelt körök a bukás csapát és gyalázatát maguk beismerik.

Egyes kivételes esetekben — mondják — kitünteti ugyan a kisiparos mind mennyiség, mind minőség tekintetében termelési képességét; termelése azonban egészben véve annyira csökkent, hogy az illető iparosok, részint a szakmájukhoz tartozó, külföldről behozott, kész cikkek elárulásával és csak könnyebb munkák előállításával vagy pedig javításokkal foglalkoznak, részint az ipar üzésével egészen felhagyva, vagy a mezőgazdasághoz tértek, vagy a proletáriátust növelték, mely a városokban nagyon szaporodik.

Íme, ennyire süllyedt a magyar kézműipar is, és kevesen gondolnak arra, hogy magával a gyárparral segítségére jönnének a kézműiparnak, hanem inkább pusztulnak; pedig itt kellene az ember szellemi erejének fenhatóságát érvényre juttatni.

Hiszen a gyárpar meghonosításával az ember, mint alkotó mester, nem kénytelen többé idejének legnagyobb részét, a nyers anyagok feldolgozására fordítani, mert ezen munkákat gépeivel végeztetheti, s így neki mint fensőbb lénynek, a szellemi munka kifejtésére, melyet semmiféle gép helyettesíteni nem képes, ideje marad.

A kézművesnek tehát, ha az valódi mester, ha kellő műveltséggel, ügyességgel és művészi érzékkel bír, nemcsak hogy a gyárpar meghonosításától félnie nem kell, hanem azt saját érdekében még elő is kell segítenie, mert a gyárpar támogatásával az ő teremtő szellemi ereje, ezer meg ezer izléses tárgyat állíthat elő műhelyében, melyekre a gyárpar, mint ilyen képtelen, és a melyek előállítását a gyárpar megkönnyíti és megolcsósítja épen a kézműipar számára.

Valóban, ha kézműiparosaink csak sirni fognak hanyatlásuk felett és a gyárpart készítményeiknél szolgálatukba nem veszik, azzal nemcsak saját szegénységüket idézik elő, hanem az idegen árukkal való beözönlést lehetővé teszik és a gyárpar romboló erejét a társadalomban elősegítik.

Iparosaink aránylag csekély mértékben veszik igénybe a géperőt. Magyarország iparvállalatainál 23,526 önálló és 116,916 segéd és munkás, tehát összesen 140,442 ember, vagyis az összes magyarországi iparosságnak 20.51 % -a nyer foglalkozást oly ipari vállalatoknál, melyek mozgó erővel dolgoznak. Talán sokak előtt ez arány ki-elégítőnek fog feltűnni; — csak hogy felvilágosításul meg kell mondani, hogy a nevezett iparosokból és munkásokból több egy negyednél csupán a malmokra esik és így az összes többi gyárpar-szerű vállalatokra csak csekély szám marad. Ellenben a mozgó erőt nem alkalmazó iparban 204,802 önálló iparossal 205,238 segéd-személyzet áll szemben, vagyis egy önálló iparosra egy segéd-személy esik; a mozgó erőt alkalmazó iparunkban pedig 23,526 önálló iparosra 116,916 segéd-személy jut; tehát a motorral dolgozó ipar ötször olyan fejlett, mint a motornélküli.

Ebből következik, hogy a gyárpart egy nemzetnek sem lehet sem agyonhallgatni, sem pedig ignorálni; sőt ellenkezőleg hatalmába kell azt keríteni, mert csak ennek segítségével lehet a jobb lét forrásait elérni. Azonban a gyárpar csak ott fejlődik kedvezően az államra és társadalomra nézve, a hol éltető erejét a kézműiparból merítette.

Francia- és Németországnak az ipara azért oly imponáló, mert óriási gyári iparát a kézműipar alapján fejlesztette ki. A kézműipar adta meg itt a biztos alapot úgy a gyári-, valamint a műiparnak is.

Mellőzve a többi államok hasonló példáját, csak a barbár Oroszországot említjük fel, a hol szintén ez alapon a gyári cikkek előállítására évente már a másfél milliárd rubel értékét meghaladja s ez összeg csupán a gyárak termelésére vonatkozik, miben a kézműipar és a gyárpar befoglalva nincs.

Saját gyári termelésünk összegeinek összehasonlítását mellőzhetjük e helyütt kicsinysege miatt; és a külföldiek szemrehányását, hogy a gyárpart — egyáltalán az ipart nem kultiváljuk, nyugalmasan kell eltűnni. Különösen a német egyes műveikben Magyarország iparának csekélységét annak tulajdonítják, hogy „a magyar nemzetnek nincs kedve az iparhoz, hogy az ipart lenézi; — hogy az iparszabadság hiánya és a tökéletlen törvények gátolják az ipar fejlődését.” Természetes, hogy a németek azt a kis ipart is, a mely Magyarországon fellelhető, maguknak tulajdonítják és dicsekednek, hogy Bécs több iparcikket gyárt és elad évenként nekünk maga, mint a mennyit egész Magyarország bír előállítani.

A gyöngének tűrni kell ugyan a támadásokat és a lealázást; azonban senkinek, legyen az akármily gyöngye is, nem kell tűrni saját tétlenségét. A tétlenséget kell megtűrni és akkor kikerülhetjük a reánk nehezedő közgazdasági csapásokat.

A kézműipar alapjain emeljük a gyárpart és fejlesztjük úgy, hogy viszonzva kiegészítsük és hasznos szolgálatunkba állítsuk mind a kettőt.

A kézműipar épen úgy, valamint a gyárpar felvirágzásának feltétele a biztonság és a béke. E kellékek mellett a kézmű- és a gyárpar meghonosításához szükséges még természetesen a nyers anyag, a munkaerő és e tőkéken kívül még a pénzbeli tőke és a hitel.

Az itt említett tényezők közül e helyütt csak a nyers anyagokról, a munkaerőről és a pénzbeli tőkéről akarunk szólni.

A nyers anyagokat illetőleg, tudjuk általánosan, hogy azok nagy tömegekben rendelkezésünkre állanak. Az anyagok minden fajtája és neme, a felállítandó gyárainkba, úgyszólván lezuhan, és a baj csak az, hogy nem bírjuk, de komolyan nem is akarjuk azokat feldolgozni és ha értékesítjük is, teszszük azt a legprimitív módon, hogy nyers anyagainkat istenadta állapotban

adjuk át a vevőknek. Azok megművelésén — gondoljuk magunkban — és feldolgozásán törje a fejét a burkus és az anglus. — Meglévén a gyárpar fejlesztésére a szükséges főtényező, a nyers anyag, a másikat, a munkaerőt szintén kell biztosítani.

Kétségtelen, hogy munkaerő tekintetében is igen kedvezők a mi viszonyaink és ha azokat randeizzuk, elegendő erőt merithetünk és különböző módon nagy előnnyel felhasználhatjuk a hazánkat lakó nemzetiségek különfélesége szerint; és még e körülményt is közgazdasági hasznunkra fordíthatjuk.

Minthogy pedig a gyárpar csak ott prosperálhat, a hol a munkaerőszét nagy és jótékony elvét alkalmazni tudják, nekünk is ez elvnek kell hódolni. A munkafelosztás egyedül képes leszorítani a káros versenyt is, mely a gyárosokat arra csábítja, hogy olcsó, hanem rossz árucikkeket állítanak elő. A rossz áru, mindig a legdrágább úgy a vevőre, valamint az eladóra nézve.

Gyárparunktól továbbá az ingyenélhetőség eszméjének a terjedését, mely a külföldi nagy iparnál oly sok rosznak a kútfeje, távol kell tartanunk már ennek keletkezésénél. Az pedig, a ki a gyárparnál munkálkodik, legyen meggyőződve arról, hogy ő is csak munkája után élhet meg ép úgy, mint a mezőgazda, mint a kereskedő stb. és ne gondolja senki, hogy a gyárpar kiváltságot ad a henyelésre.

(Folytatjuk.)

A második gyümölcskiállítás.

Az őszi gyümölcskiállítás, melyet a pécs-baranyai kertészegylet rendezett a kiállítási végrehajtó bizottság fölkérése folytán, tegnap — szombaton — délelőtt 11 órakor nyitott meg a növevényi helyiség nagytermében.

A kertészegylet nevében Mendlik Ágoston apát-plébános adta át beszéd kíséretében Nádosy Kálmán kiállítási elnöknek a gyümölcskiállítást.

Beszédében kiemelte, hogy a pécs-baranyai kertészegylet nagy buzgóságot fejtett ki, hogy a gyümölcsstenyésztést minél tágabb körben terjessze; ezrével osztotta ki a nemes fajú cseméket az egyes gyümölcsstermelők között; több rendbeli kiállítást is rendezett, hogy ezzel buzdítsa a közönséget a termelésre.

Mégis — mint a jelen kiállítás is mutatja — a szép igyekezet csak nagyon kis körben talált fogékony talajra, mert bár a kiállítás igen szép eredményt mutat föl, a kiállítók között csupa előkelő magánosokat látunk, kik privát előszeretettel üzik a gyümölcsstermelést, míg a köznép köréből alig vagy épenséggel senki sem állított ki, a mi azt bizonyítja, hogy abban a körben még nem fogamzott meg a gyümölcsstermelés iránt való kedv. Erre nézve szükségesnek találja, hogy a nép körében a nemes verseny iránt a kedv fölkeltesék; hogy a faiskolák fölállításának eszméje mihamarabb sürgettesék; hogy az ifjúság már az iskolában ne csak a módokat sajátítsa el, mint kell a fát nemesíteni s aztán a továbbfejlesztésről mit se halljon, hanem bele kell oltani az előszeretettel a gyümölcsfa tenyésztése és hasznosítása iránt.

Nagy hiány az is, hogy vásárunk tulajdonképpen nincs, a gyümölcsstenyésztők nagy része még nem képes arra, hogy megrendeléseket elfogadhasson s azoknak meg is felelhessen; pedig csak ennek megteremtése által lehetne a nálunk téli időben nagy mennyiségben árult steier-gyümölcsöt kiszorítani a piacról, aminek folytán nagy mennyiségű pénz nem menne a külföldre, hanem egyrészt itt maradna, másrészt a külföldre való export által még pénzt is hozhatnánk be, a mi pedig a közgazdaság terén nagy vívmány lenne.

A szőlőtermő város s a megye most amúgy is nagy válság előtt áll; a phylloxera egyre-másra mindjobban pusztítja szőlőinket; már ennek ellenében is kétszeres erővel kell küzdenünk a mellett, hogy — ha a szőlőtermelés végkép meg talál szünni, legalább gyümölcsfáink által pótoljuk a veszteséget.

Szólok e részben sokat vár a kiállítás derék elnökétől, ki már annyiszor megmutatta, hogy folytonos buzgólkodással, mások buzdításával sok szépet és nagyot lehet megteremteni. Kívánja, hogy a gyümölcsstenyésztés minél tágabb körben terjedjen el s hogy mihamarabb elérje azt a fokot, mely minden gazda-államban kell, hogy legyen.

Beszédét Nádosy Kálmán és a kiállítók életésével végezte.

A kiállítás maga valóban meglepően szép és tetszetős. Ezrivel találjuk itt az őszi gyümölcs legnemesebb fajait, szép nagyra nevelt példányait, itt-ott oly remek egyedekben, hogy lehetetlen eltitkolnunk elragadtatásunkat.

Fekete Mihály, ki különösen a barack-tenyésztést űzi nagy előszeretettel s kinek pompás barackjai már a múlt időleges gyümölcs-kiállításon is föltűntek, ismét 5 faj barackot állított ki oly remek példányokban, hogy azokért méltán megérdemli a „barackok királya” czimet, mely legkevésbé sem veendő a szó humoros értelmében, kivált ha tekintetbe vesszük, hogy Fekete egyönyörű faju barackokból megrendelésre nagy mennyiséget is küldhet s küld is, a mi pedig vajmi ritkaság.

Igen szép és impozáns nagy kiállítása van a pécsi káptalanak is, mely 40 faj szőlőt, 30 faj körtét és 50 faj almát mutat be három nagy asztalon.

Meglepő nagy számmal állított ki Egedy Kémény Anna (Göröcsöny) nemcsak gyümölcsöket, de pompás kerti veteményeket is. Mintegy 33 faj almát, 30 faj körtét, citromot, szép befőtteseket, napon szárított csemege-gyümölcsöt látnunk tőle kiállítva, azonkívül óriási tökök, káposzták, burgonyák, paprikák stb. kerti vetemények, melyek mind remek nagy példányok, díszítik az ő kiállítását.

Dr. Jellasics Károly (Dárda) 12 determinált faj körtével, 3 faj gyönyörű paprikával és müncheni sör-retekkel — a kiállítás egyik specialitása — tűnik ki.

Otocska Géza (Gyula-p.) 45 faj szebbnél szebb dinnyéje föltűntést kelt.

Egry József szőlőfajokat, körtét és mandulát állított ki; „som-szőlő”-je valódi ritkaság. Különlegesség a Dezső Miklós kiállítása is, ki Nagy-Enyeden lakó testvéreitől erdélyi ősfajalmákat mutat be, melyek a kertész-egylet törzskönyvébe is bevezettek már.

A pécsi baranyai kertész-egylet is impozáns nagy számmal állított ki, 85 faj körtét, 72 faj almát, 2 faj mandulát és dinnyét; a körte- és almafajoknál hiba az, hogy a fajok nincsenek determinálva s így az elnevezés hiánya sokat levon a dicséretből.

Kiemelendő még Nowotarszky Antal és fia helybeli műkertész-cég kiállítása, melyben 9 faj almát, 20 faj körtét, 16 faj barackot, szilvát, diót, lasponyát és memortica charantica-t látnunk.

A többi kiállítók szintén nagyban járultak a kiállítás sikeréhez úgy a gyümölcsfajok nemes volta, mint azok helyes elnevezése által. Névsorukat és kiállított gyümölcseik lajstromát im itt közöljük:

Mendlik Ágoston Pécs. 12 faj szőlő egy hevingen.

Dr. Fesztl Károly Pécs. 4 faj alma, 3 faj barack és 18 faj körte.

Beretvás Sándor Pécs. 18 faj körte.

Trixler Alajos Pécs. 8 faj körte, 1 faj alma, lasponya és 1 faj barack.

Dobszay Antal kanonok Pécs. 3 faj szőlő, 1 faj barack, füge.

Konvalinka Borbálya Pécs. Som, dió, papiros-mandula.

Edenhoffer Mihály Pécs. 17 faj alma, 9 faj körte, 4 faj szilva.

Muhr Henrik czukrász Pécs. 62 drb különböző befőttes.

Lantos Márton Szabolcs. 4 faj körte, egy faj alma.

Szieberth Nándor Pécs. Szőlő, szőlőtő, barack.

Haberhauer József Pécs. 6-féle szőlő.

Stein Mór Pécs. 6-féle szőlő.

Árpády János Pécs. 2 faj körte.

Ottrokóczy Lajos Beremend. 6 faj körte.

Held Ferencz Pécs. 4 faj szőlő.

Wurster Antal Pécs. 10 faj szőlő.

Reberics Imre Pécs. 4 faj szőlő, mandula.

Reberics Imréné Pécs. Kézi vetemény.

Löhr Vilmos Pécs. Szőlő, franczia barack és papiros mandola.

Lill János Pécs. 11 faj szőlő, 1 faj barack.

Piribauer János Pécs. 11 faj szőlő, 1 faj barack.

Komáromy Tivadar Hird. 14 faj alma, 11 faj körte.

Nendtvich Nándor Pécs. 17 faj szőlő, 5 faj körte, 2 faj barack.

Grabarits Ernő Pécs. Barack.

Özv. Wurster Edéné Pécs. (Üzletvezető Orosz Sándor) 12-féle vastag czukorban befőzött gyümölcs.

Herczeg János Pécs. Szőlő.

Dezső Miklósné Pécs. Befőttes.

Kovátsits József Pécs. 1 faj barack.

Spiegel Soma Budapest. Kerti eszközök.

Dvorák Béla Pécs (kertész Rath Mátyásnál).

A kiállítást Baranyai István orsz. gazdasági egyesület titkára is megtekintette s arról igen dicséretileg nyilatkozott.

Körjárat a kiállítási területen.

Vegyészeti ipar.

A vegyészeti ipar nem a tulajdonképeni kiállítási területen, hanem egy magán-épületben: Deutsch Ádám nagykereskedő raktár-épületének egyik osztályában van elhelyezve, melyet a tulajdonos szíves volt a kiállítási bizottság rendelkezésére bocsátani. Ez osztály elég nagy és elég tágas; egyetlen kifogás tehető ellene, s ez az, hogy kissé nagyon is illatos, amit nem is lehet rossz néven venni, tekintettel arra, hogy barátságos közelségben együtt van itt házi szappan, repcepogácsa, olaj, mosdószappan, tyukszem-tapasz, puder, patkányméreg, hajkenőcs és mindenféle finomabbnál finomabb orvosság és illatszer, no meg egy kis nyers borszag a szomszédos raktárhelyiségekből, melyeket együttvéve karbolsavval és más fertőtlenítő szerekkel igyekeznek ellensúlyozni, mi azonban — a dolog természeténél fogva — csak néha és csak részben sikerülhet.

Egyébiránt ez osztály igen diszesen van berendezve, mi első sorban Sipőcz István csoportbiztos jó izlésének érdeme, de nagy részben a kiállítóké is, kik nem sajnálták a vesződséget és áldozatot, hogy kiállítványaik mentől csinosabb külsőben jelenjenek meg.

Ez osztály kiállítóinak túlnyomó részét a gyógyszerészek képezik, mi azt bizonyítja, hogy a vegyészettel való foglalkozás — különösen a gyógyszerészekre — nem lehet minden haszon nélkül való, a mi természetes is, mert bármennyire ellenségei legyünk is például az arczkenőcsnek, májfoltjait csak minden ezredik ember ha szívesen mutogatja; épen így: sokan gyűlölik az illatszereket, de a finom szappanért, kellemes szájvizért lelkesülni tudnak; lenézzük, megvetjük a csoda-lapdacsokat, de ha foghagymás rostélyost élveztünk, még is csak rájuk fanyalodunk stb. stb. s így nem csoda, ha a gyógyszerészek mindennap új meg új vegyszert találnak föl.

A kiállítási helyiségbe belépve, Schützer S. pécsi szappan-gyáros impozáns kiállítványa gyakorol reánk kellemes benyomást. Óriási négyszögű talapzaton (a négy sarok 4 oszloppal) 1 és 1/2 öl magas gula ez, tetején nagy gömbbel. Az egész alkotmány szappanból van, a négy sarok-oszlop tetején pedig üvegtartóban faggyu, kokusolaj, glicerin és ricinus-olaj. A mosó- és mosdószappanok minden faja föltalálható itt igen csinos kiállításban. Mellette balról Kohán Manó mohácsi szappanos emelvénye látható; színes mosdószappanai különösen föltűnők. Schwartz Lipót Siklósról oszlopokon nyugvó hatalmas szappantáblát állított ki. Jankovits Hugó szappan-gyáros négyszögű színes koczkából óriási piramist állított össze, mely hatalmas méreteivel arányban áll a Jankovits-féle gyár régiségével, nagyságával és üzleti forgalmával. Szappanról lévén szó, e téren a magyar háziasszonyok sem maradhattak távol, Darázs Fáni Magyar-Bólyból és Weigl né-Szűts Ilka B.-Sellyéről küldvén be házi zsiradékokból főzött szappanait, melyeknek szépsége és jósága nem annyira a recept jóságát, mint a háziasszony ügyességét és gazdasszonyi rátermettségét dicséri, kik e nem épen kellemes mesterségre is ráadják fejüket, nem annyira önfittogatásból, mint takarékoságból és szükségből, mert a jó szappan a jó háztartásban nélkülözhetetlen cikk.

A gyógyszerészek közül Sipőcz István kiállítványa a legizlésesebb. Maga a szekrény, jobban mondva asztal, oly csinos, hogy minden körülmények között magára vonja a figyelmet. Sipőcz pepsin-bort, gilisza-csokoládét, vértisztító-lapdacsokat, sósborszeszt, china-vasbort, china-bort, salycil-savat, phosphor-labdacsokat állított ki, mely cikkek jószáguknál fogva nagy elterjedtségnek örvendenek. Szépen állított ki Keller Gyula sásdi gyógyszerész is: szájvizet, fogpásztákat, ajak-kenőcsöt, hajszeszt, kézmosóport, china-csokoládét, china-czukorkákat, mindenféle

buzsikat, gyógyszereket stb., úgy, hogy a kiállított cikkek nem egy szerény vidéki, de elsőrangú gyógyszerháznak is becsületére válnának. Kiállítottak még gyógyszerészek: Lukács István Nagy-Szt.-Miklósról, Molnár Lipót Kassáról, Csató Gyula Villányról.

Mint specialitások megemlítendők: Meisel E. kassai czukrász mellpastillái, Visnya Sándor (Pécs) tyukszemtapasza, Schulhof Róbert Károly (Pécs) „Sopiana” szájszesze, ifj. Kovács József (Nagy-Bánya) vízhatlan bórkenőcse, Foris József (Magyar-Ujfalu) hidegen folyó oltóviasza, Joncz Ferencz (B.-Gyula) ártalmatlan hajfestőszere, Schattels és Klein (Lugos) hordókenőcse, Deutsch Ádám nyers és jegeczeztet borkövei, Stern Arnold (Pécs) kárpáti növényfogpora, Szentiványi József Károly (Szabadka) illatszerai, I. Horváth István (Körmend) „tyukszemirtó”-ja, Rubel Dávid (Pécs) fénymázai, Lionhart István (Budapest) üvegcsiszoló papirjai, vászonjai és késfenő surlái, Vanek Károly budapesti mázóli butorviasza és iskola-tábla festékei, Koch testvérek (Bonyhád) olaja és repcepogácsái.

Ez osztályban helyeztetek el az ásványvizek is. Azonban összesen csak 2 kiállító jelentkezett: Fogler József Petánczról a Széchenyi-forrás, Nedelkovic Milan Szegedről a József főhercegről nevezett keserű forrás-vizet állítván ki, amit bizonyosan mindenki keveselni fog.

NAPI HIREK.

— **Fejérváry Géza** báró honvédelmi miniszter ma délelőtt 11 órakor érkezik meg a bécsi vonattal. Minden ünnepélyes fogadtatást kerülni kíván. A vasuti állomástól egyenesen a kiállítás területére hajt, hol szemlét tartva, a Littke-féle pavillonba tér villás-reggelire. Ebédre az Üszöghipusztára rándul. Erstesülésünk szerint délután jelen lesz az atletikai klub nagy verseny-ünnepélyén családjával együtt.

— **Katonai szemle.** József főherceg f. hó 3-ikán Nagy-Kanizsára megy a 20-ik honvéd gyalog feldandár fölött szemlét tartani. Ugyanazon napon Graef Ede adlatus a pécsi sátoztáborban összpontosított 19-ik h. gy. feldandár fölött fog szemlét tartani s még az nap este elutazik városunkból.

— **A tolnamegyei jegyzők** kiállításunkat csoportosan fogják meglátogatni. Látogatásuk szeptember 5-ikére van elhatározva. Jó volna a szomszéd vármegye derék jegyzői karát ez alkalomból ünnepélyesen fogadni.

— **Gyümölcsészeti értekezlet.** Ma d. e. 10 órakor a városház közgyűlési termében gyümölcsészeti értekezlet tartatik. Jól lehet az országos gazdasági egyesület gyümölcsészeti szakosztályának köldöttsége ez ideig elmaradt, határozatba ment, hogy az értekezlet mégis megtartatik. Az általános értekezletet a „Kertész-egylet”-ről Dezső Miklós tartja. Szakfelolvasást Liebbald Béni gyümölcsészeti vándorantónó fog tartani „Miért nem terjed megénkben a gyümölcsészet oly mérvben, amint azt fontos lényege megérdemlené” czim alatt.

— **Matlekovits Sándor** államtitkár 3-án, azaz hétfőn érkezik Pécsre s itt fog időzni három napig. Szándéka a kiállítás beható megtekintésén kívül a helybeli ipartelepeket meglátogatni és tanulmányozni.

— **Kapukulcs** kerestetik. Lapunk utján kéri föl azt a társaságot, amelyik a Mária-utca 18. számú ház kapukulcsát f. hó 31-én (péntek) éjjel kölcsön kérte; lenne szíves visszaszolgáltatni.

— **A pécsi székesegyház énekiskolája.** A pécsi székesegyház helyreállítási munkálatai már-már befejezésük felé közeledvén, dr. Dulánszky Nándor megyés püspökünk a restaurált székesegyházba a kath. gregorián éneken kívül a klaszikus egyházi műének behozatalát és meghonosítását is elrendelte. E rendelet megvalósítása céljából a püspök Glatt Ignác szentszéki jegyzőt bizta meg egy egyházi énekiskola szervezésével és vezetésével, ki most lapunk utján is azon kérelemmel fordul a pécsi és pécssegyházmegyei kath. szülőkhöz, kiknek Pécssett iskolába járó és a zenére hajlammal bíró fiuk van, hogy ezt, ha a szóban levő műénekre kiképeztetni óhajtják, az ő vezetésére bizni szíveskedjenek a következők figyelembe vétele mellett: 1. Az énekiskolába való fölvétel iránti jelentkezések f. é. szept. hó végeig fogadtatnak el Glatt Ignác sz. széki jegyzőnél. 2. Az énekiskolába, a melynek céljára a

Hunyady-utcában levő 24. számú ház fog ideiglenesen berendeztetni, 9—10 éves jól tanuló, egészséges, róm. kath. fiuk vétetnek föl, számra 25—30-an, ha a hangjuk, hallásuk és zeneérzékük iránt tartandó próbákat sikerrel megállják. 3. Az énektanulásra fölvetett fiuk, kik természetesen iskoláikat rendszeren látogathatják, két csoportra osztatnak: a) olyanokra, akik magában az intézetben kapnak teljes ellátást f. é. nov. elejétől kezdve; és b) akik künn laknak és csak a rendes énekórákra jönnek be az intézetbe. 4. Az intézetben lakók (14—16-an) ismét 3 osztályba soroztatnak: egész-, féldijasok- és ingyenesekre. Az egész dijasok évi 200 frtot, a fél dijasok évi 100 frtot fizetnek, amiért a kellő felügyelet alatt alapos énekkutatáson kívül lakással, a kellő élelem-, mosás-, fűtés- és világítással láttatnak el; azok pedig, akik kiváló szorgalmuk, példás viseletük mellett mint jó énekesek szegénységüket kellőképp igazolják, ingyen részesülnek a fent említett teljes ellátásban. 5. Az énekesek azon része, kik szülőik házában vagy másutt laknak, iskola után hetenkint háromszor kapnak alapos énekkutatást és pedig ingyen, sőt a mennyiben erre rászorulnának, szorgalmukhoz képest évi 50 frtnyi segélyben is részesülhetnek, a miért kötelességük a kijelölt énekórákra pontosan megjelenni és ha a székesegyház elkészült, abban vásár- és ünnepnapokon az Isten-tisztelet alatt énekelni, Bővebb felvilágosítást Glatt Ignác, szentszéki jegyző szívesen ad.

— Az első pécsi cukorka-gyár ugyan-csak derekasan működik. Második éve, hogy ön-áll és máris oly üzletkört hódított magának, mely a legszebb reményre jogosítja tevékeny alapítóját, Strausz Bélát. A földmívelési miniszter itt létekor kiváló figyelemre méltatta Strausz kiállított tárgyait, kit a főispán a miniszternek bemutatott s kitől behatóan kérdezősködött cukoráruinak kiviteli viszonyairól. A gyár túlnyomó részben a keleti tartományokba importál, a közönséges cukorkáktól a legfinomabb szalon-cukrokig, jobbat és olcsóbbat, mint a nyugot-európai cukorkagyárosok. Így állván a dolog, valóban nem értjük hazai kereskedőink egy részét, mely mégis a gyár mellőzésével külföldről fedezi cukorkaszükségletét, mely eljárás ily körülmények között nemcsak nem észszerű, de nem is hazafias.

Hirdetések:

Scholtz A. és Fia
SÖRCSARNOKA
ÉS
ÉTTERME

a kiállítás területén, a gyermek-kert helyiségében.
Mindennap délben és este cigányzene.

Kedden és szombaton este a
KATONA-ZENEKAR
hangversenyez.

REISCH JÁNOS

a n. é. közönség figyelmébe ajánlja gazdagon felszerelt

czipész-üzletét

(a Széchenyi és Kis-tér között)
a Sipőcz-féle gyógyszertárral szemben.

Kaptafa-gyár: Tettye-utca 74.

Vidéki megrendelések legpontosabban eszközöltnék.

Éppen most jelent meg

➔ második kiadásban ➔

a

„KIÁLLITÁSI KALAUZ”

➔ UTMUTATÓ ➔

A PÉCSI ÁLTALÁNOS MŰ-, IPAR-, TERMÉNY- S ÁLLATKIÁLLÍTÁSRA

== Gazdag tartalommal. ==

Ára 40 kr.

Kapható minden könyvkereskedésben és a dohánytőzsdén.

Engel Adolf és fiai cég

fürdő-intézetében

kád- és gőzfürdők

uszó-medenczékkel

== egész napon át rendelkezésre állanak. ==

Gyártmányaikból ajánlják:

talajkoczká, mindennemű tölgy- és fenyő-épületfa, kádár- és bográrfa, valamint cementlemez készleteiket

➔ legjobb minőségben, jutányos árak mellett. ➔

Zelesny Károly

udvari fényképész

➔ Pécsett, Loewy-féle palota, ➔

az Irgalmasok temploma átellenében.

Mindennemű felvételek a legfinomabb kivitelben.

Kaphatók

a pécsi székesegyház freskóinak fényképei.

14 carton 12 frt.